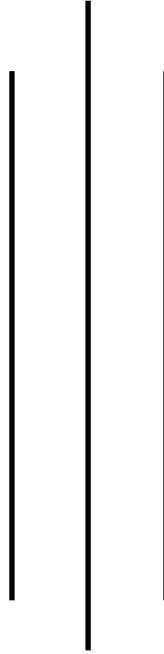

आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को
नीति तथा कार्यक्रम

गैंडाकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गैंडाकोट नवलपरासी

गैंडाकोट नगरपालिकाको आगामी आ.व. २०७८/०७९ को नीति तथा कार्यक्रम

यस नगरसभामा उपस्थित नगरसभाका आदरणीय सदस्य ज्यूहरू,

नेपालको संविधान जारी भए पश्चात राज्यको पुनसंरचना भई तीनै तहका सरकारहरू संविधानले निर्दिष्ट गरेका साझा तथा एकल अधिकार क्षेत्रभित्र रही संघीयताको कार्यान्वयनमा क्रियाशील रहेका छन् । नेपालको संविधान वमोजिम स्थानीय तहको ऐतिहासिक प्रथम निर्वाचन पछि यस गैंडाकोट नगरपालिकामा निर्वाचित हामी जनप्रतिनिधिहरूले स्थानीय सरकारको रूपमा चार वर्षको वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गरी कार्यान्वयन गरिसकेका छौ । हाम्रो कार्यकालको पाचौ वर्षमा आ.व. २०७८/०७९ को वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट समावेश गरी गैंडाकोट नगरपालिकाको नवौ ऐतिहासिक एवं गरिमामय नगरसभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्त गौरवको अनुभूति भएको छ । यस अवधिमा नगरवासीहरूको विकास र संवृद्धिप्रतिको आकांक्षा पुरा गर्ने, कोभिड-१९ को महामारीबाट नगरवासीको जीवनरक्षा गर्ने, जीविकोपार्जनलाई टेवा पुऱ्याउने तथा महामारीबाट प्रभावित भएको नगरको समग्र विकास प्रक्रियालाई समेत माथि उठाउने जस्ता विषयहरूमा नै मुलतः हाम्रो ध्यान केन्द्रित गरी सोही अनुरूपका नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गर्दै उपलब्ध श्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गर्न प्रयास गरेका छौ ।

नेपालको सार्वभौमसत्ता, स्वाधिनता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रियहित, राष्ट्रिय स्वाभिमान लोकतन्त्र स्थापनाका लागि भएका विभिन्न आन्दोलनहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात सहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । ती आन्दोलनहरूको नेतृत्व गर्नुहुने अग्रजहरूप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै नेपाली समाजको रूपान्तरणमा उहाँहरूले पुऱ्याउनु भएको महान योगदानको पुनः स्मरण गर्न चाहन्छु ।

विश्वव्यापी रूपमा फैलिरहेको कोभिड - १९ को महामारीबाट स्वदेश तथा विदेशमा जीवन गुमाउनु भएका सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाईप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै शोकाकुल परिवार प्रति गहिरो समबेदना प्रकट गर्दछु साथै कोभिड- १९ बाट स्वदेश तथा विदेशमा संक्रमित सम्पूर्ण नेपालीहरूको सिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

नगरमा उपलब्ध सिमित श्रोत साधनहरूको उच्चतम उपयोग गरी नगरवासीहरूमा अधिकतम प्रतिफल दिनुपर्छ भन्ने नै हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको उद्देश्य रहयो । यस वीचमा हामीलाई हाम्रा कार्यक्रमहरू सफल गराउन सहयोग पुऱ्याउनुहुने संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, राजनैतिक दलहरू, कर्मचारीहरू, संघ संस्था, सञ्चारकर्मी, सम्पूर्ण नगरवासी लगायत अन्य दातृ निकायहरूमा सम्मानका साथ हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

विश्वव्यापी रूपमा फैलिई रहेको Covid-19 का नयाँ भेरियन्ट सहित संक्रमण दर उच्च रहदा हाम्रो देश समेत त्यसबाट अछुतो रहन सकेन । विश्व अर्थतन्त्रमा नै चुनौती सिर्जना गर्नेगरी आएको महामारीबाट श्रृजित तमाम समस्याहरूसँग जुध्न परेको वर्तमान समयमा हाम्रो नगरपालिकाको पनि आर्थिक पक्ष रक्षात्मक रहेको छ । यस विषम परिवेशलाई सामान्यीकरण गर्दै विकासका प्रतिफलहरू नगरवासीहरूको घर दैलोमा पुऱ्याउने अभियानमा नै हामी केन्द्रित रहेका छौ । लोकतन्त्रको सुन्दर पक्ष आवधिक निर्वाचन भएकोले हाम्रो कार्यकाल समाप्त हुँदै गर्दा आगामी निर्वाचन पश्चात निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूले हाम्रो नजर पुग्न नसकेको क्षेत्रहरू पहिचान गर्दै अधुरा योजना समेत पुरा गर्ने र सम्पन्न भैसकेका योजनाहरूको संरक्षकत्व ग्रहण गर्नु नै हुनेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु,

विगतमा हामीले सम्पन्न गरेका कामहरु र त्यसबाट प्राप्त सफलता र सिकाईका आधार आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । अब म संक्षेपमा हामीले हासिल गरेका उपलब्धीहरुलाई उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

शासकीय व्यवस्था एवम् सुशासन तर्फ

स्थानीय तहलाई संविधानले अधिकार प्रत्याभूति गरेपश्चात स्थानीय कानुनी शून्यता रहेको अवस्थामा हाल सम्म नगरसभा र कार्यपालिका समेतबाट ऐन, नियम र कार्यविधि गरी २७ वटा कानून निर्माण एवं जारी भै कार्यान्वयन भईरहेका छन् । न्यायिक समितिमा जम्मा २६७ वटा मेलमिलापका लागि निवेदन दर्ता भएकोमा २५० वटा निवेदनमा मेलमिलाप गराउने कार्य सम्पन्न भएकोछ, १६ वटा मेलमिलापको प्रक्रियामा रहेकाछन् र १ वटा थप कानुनी उपचारको लागि अदालत पठाइएको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत वार्षिक २०० जनालाई १०० दिनका दरले रोजगार उपलब्ध गराईएको छ । सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढिकरण आयोजना अन्तर्गत पञ्जिकरण उपशाखामा सेवा इकाई समेत स्थापना भै सबै वडामा व्यक्तिगत घटनादर्ता कार्यक्रमलाई अनलाईनमा प्रविष्ट गरी अनलाईनबाटै दर्ता प्रक्रिया संचालन भै सेवा प्रवाह भईरहेको व्यहोरा सभामा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

पूर्वाधार तथा भौतिक विकास तर्फ

वार्षिक कार्यक्रमहरु संचालनको लागि योजना सफ्टवेयर संचालनमा ल्याई योजनाको लागत स्टिमेट, सम्झौता लगायत सम्पूर्ण कार्यहरु वडाबाट नै संचालन गरिएको छ । जसले गर्दा उपभोक्तालाई योजना सम्बन्धी कामको लागि नगरपालिका आउनुपर्ने बाध्यताको अन्त्य भएको छ । नगरको आफ्नै श्रोत साधनबाट वडा नं. १२ र १४ जोड्ने टाउनखोला मोटरेबल पुल तथा कल्भर्ट निर्माण सम्पन्न भई सुचारु भईसकेको छ । नगरपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माण गरिएको छ भने सभाहल यसै आ.व. मा सम्पन्न हुनेगरी निर्माण अगाडी बढाईएको छ । नारायणी नदिमा तटबन्धन निर्माण कार्यलाई निरन्तर रुपमा अगाडी बढाईएको छ । ढोडेनी बहुउद्देशिय सभाहल र हर्दि लिफ्ट सिंचाई आयोजना निर्माण सम्पन्न भएको छ भने सोहि वडामा गडाम्दी खानेपानी आयोजना निर्माणको अन्तिम चरणमा रहेको छ । चक्रपथ निर्माण कार्यलाई अभियनकै रुपमा अगाडी बढाईएको छ । पन्ध्र शैयाको नगर अस्पताल स्विकृत भई नेपाल सरकारबाट जग्गा प्राप्त गरी भवन निर्माण कार्य अगाडी बढिसकेको छ भने तेह्रवटा आधारभूत स्वास्थ्य इकाई भवनहरु निर्माण गरिएको छ । दिपज्योति आधारभुत विद्यालय, विजयज्योति आधारभुत विद्यालय, कालिका नमुना मा.वि. र नेपाल राष्ट्रिय समसेर मा. वि., जनक नमुना मा.वि. लगायतका विद्यालयको भवन निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । नगरपालिकाका १८ वटै वडाहरु विद्युतीय सेवाको पहुच पुऱ्याईएको छ भने वडा नं. १० र ११ को संयुक्त वडा भवन निर्माणधिन रहेको छ । नगर भित्रका मुख्यमुख्य बाटोहरुको स्तरोन्नती र कालोपत्रे गर्ने कार्य निरन्तर भइरहेको छ । वर्षातको समयमा वडा नं. २, ४, ५ र ८ हुने बाढी तथा डुवानको समस्या समाधान गर्न नाला निर्माण गरी पानीको निकासको व्यवस्थापन गरिएको छ ।

शिक्षा तर्फ

गैंडाकोटमा अन्तराष्ट्रिय स्तरको नेपाल विश्वविद्यालय स्थापनाका लागि नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट स्विकृत भई संघीय सरकारबाट विकास समिति गठन भै सकेको छ । हाम्रो यो अभियान नेपालकै नमुना हुनेछ र भावी दिनहरूमा शैक्षिक विकासको केन्द्रको रूपमा गैंडाकोट नगर क्षेत्र परिचित हुनेमा मैले विश्वास लिएको छु ।

नगर भित्रका विभिन्न विद्यालयहरूमा कही दरबन्दी बढी र कही कम रहेको अवस्थामा दरबन्दी मिलान गरिएको छ । विद्यार्थीहरूको विद्यालय पोशाक तथा विद्यालयका रंगमा एकरूपता ल्याइएको छ । स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण एवं लागू गरिएको छ । मातृविहिन टुहुरा विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति वितरणको व्यवस्थापन गरिएको छ । राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम मार्फत नौ वटा विद्यालयहरूमा कक्षाकोठा थप लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन भइरहेको छन् । सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा अध्ययन गर्ने छात्राहरूका लागि निशुल्क स्यानीटरी प्याड वितरण कार्यक्रम संचालन गरिएको छ, जसले गर्दा विद्यालयमा छात्राहरूको उपस्थिति बृद्धि भएको छ । विद्यार्थीलाई विद्यालयमा टिकाउ र सिकाउ भन्ने अभियान अन्तर्गत आधारभूत तहमा कक्षा १ देखि ५ सम्म दिवा खाजा कार्यक्रम संचालनमा ल्याइएको छ । १० वटा माध्यमिक तहका सामुदायिक विद्यालयमा विद्यालय नर्स कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।

पशु एवं कृषि तर्फ

नगरक्षेत्र भित्र तीनवटा कृषि हाट बजार तथा संकलन केन्द्र निर्माण भइसकेका छन् । वडा नं. ११ र १२ गण्डकी प्रदेशकै उत्कृष्ट धान पकेट क्षेत्रका रूपमा परिचित हुन सफल भएको छ । धानको बलक कार्यक्रम अन्तर्गत करिब १०० हेक्टर क्षेत्रफलमा चैते धान खेतीबाट मात्रै करिब ४०० मेट्रिकटन धान उत्पादनमा बृद्धि गरिएको छ । मकै प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न वडाहरूमा गरी करिब ५०० हेक्टर क्षेत्रफलमा कार्यक्रम संचालन भइरहेको छ । ब्यवसायिक च्याउ खेती मार्फत प्रति बर्ष २५ टन च्याउ तथा मौरी पालनबाट बार्षिक १० टन मह उत्पादनमा बृद्धि भएको छ । १०० भन्दा बढी नयाँ बोरिड निर्माण तथा मर्मत गरिएकोछ । सिंचाइको लागि नहर निर्माण गरी करिब ५०० हेक्टर क्षेत्रफल जग्गामा कृषि सिंचाइको सुबिधा पुऱ्याईएको छ ।

वडा नं. ३, १३, १४ र १८ लाई बाख्रा पकेट क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरी कार्यक्रम प्रारम्भ गरिएको छ भने मासु उत्पादनमा बृद्धि हुनुका साथै आय आर्जन बढाउने उद्देश्यले बाख्रामा उन्नत नश्ल सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत ५० प्रतिशत अनुदानमा वीयर जातका बाख्रा वितरण गरिएको छ । गाई भैसी गोठ, बाख्रा खोर, वगुर खोर, माछा पोखरी निर्माण प्रवर्धनको लागि सहकार्यमा अनुदान वितरण गरिएको छ । दुध उत्पादन बृद्धि गर्न पशु पालन व्यवसायहरूलाई मिलिकड्ग मेसिन वितरण गरिएको छ । भ्यागुते, खरेत, पि.पि.आर. जस्ता पशुवस्तुमा लाग्ने महामारीको रूपमा फैलिने रोगहरूको निशुल्क भ्याक्सिनेशनको व्यवस्था गरिएको छ ।

आर्थिक विकास तर्फ

नगरक्षेत्रमा रहेका बैंक तथा वित्तिय संस्था र सहकारीहरूको अभिलेखीकरण गरिएको छ । डिभिजन सहकारी कार्यालयको खारेजी पछि स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएका नगरमा कार्यक्षेत्र रहेका सहकारीहरूलाई व्यवस्थित तरिकाले व्यवस्थापन तथा प्रवर्धन गरिएको छ । नगरक्षेत्र भित्र तथा नगरपालिकासँग रुट मिल्ले बाह्य गन्तव्य सहित पर्यटकीय गन्तव्य पहिचान गर्दै स्थलगत अध्ययन गरी "प्रमुख पर्यटकीय अकर्षणहरू" नामक पुस्तिका प्रकाशन गरिएको छ । बहदो गरिवी तथा बेरोजगारीलाई सम्बोधन गर्न लक्षितवर्गमा गई समुदायकै रोजाई अनुसार स्व-उद्यमी बनाउन सिपमूलक तालिम, प्रविधि हस्तान्तरण र उपकरण उपलब्ध गराइएको छ । नगरभित्र

रहेका साना ठुला २७८ वटा उद्योगहरूमा औद्योगिक वातावरण कायम गरी आर्थिक गतिवधि चल्यमान गराउन आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ ।

महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण तर्फ

साठी वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिकहरूलाई जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गता परिचय-पत्र वितरण गरिएको छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई राष्ट्रिय अपाङ्गता पुर्नस्थापना समाज अनामनगरको सहयोगमा सहायता सामाग्री (व्हिलचियर र ट्राईसाईकल) वितरण गरिएको छ । टोल विकास संस्था अन्तर्गत रहेका महिला समुह, बाल क्लवहरूलाई सूचिकृत गरी प्रत्येक आर्थिक बर्षमा नविकरण गरी रेकर्ड व्यवस्थित गरिएको छ । हिंसामा परेका महिला र बालबालिकाको उद्धारका लागि लैंगिक हिंसा निवारण कोष स्थापना गरिएको छ ।

स्वास्थ्य क्षेत्र तर्फ

गैँडाकोट स्वास्थ्य चौकीमा भिडियो एक्स-रे र प्रयोगशाला संचालन भएको छ भने नयाँ भवनको निर्माण कार्य यसै आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिने छ । ११ वटा वडामा आधारभूत स्वास्थ्य ईकाई स्थापना र सेवा संचालन गरिएको छ । पितौजीघाट स्वास्थ्य चौकीलाई गैँडाकोट नगर अस्पताल स्तरोन्नति गर्दै चिकित्सक सहितको भिडियो एक्स-रे र एक्स-रे सुविधा सम्पन्न प्रयोगशाला संचालन गरिएको छ । कोभिड १९ को दोश्रो लहरबाट नगरबासीको जीवनरक्षाका लागि छोटो समयमै नगर अस्पताल पितौजीघाटमा २० वेडको आईसोलेसन वार्ड निर्माण र निशुल्क उपचारको व्यवस्था गरी कोभिड १९ को महामारीलाई कुशलतापूर्वक व्यवस्थापन गर्न सफल भएका छौ । मधुमेह, प्रेसर, क्लोस्ट्रोल गरी ६९ प्रकारका विभिन्न रोगको औषधी निःशुल्क वितरण हुदै आएको छ । आयुर्वेद गाउँघर क्लिनिक तथा नागरिक आरोग्य क्लिनिकहरू संचालन गरी आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवालालाई प्रवर्धन गरिएको छ । साथै कोभिड-१९ रोगबाट संक्रमित नगरबासीलाई रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता बढाउने आयुर्वेद औषधीहरू वितरण गरिएको छ ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू,

आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा संविधानले व्यवस्था गरे मुताविक समाजवाद तर्फ उन्मुख संमृद्ध गैँडाकोट निर्माण महाअभियानलाई सार्थकता दिने गरी नगरको समग्र स्वास्थ्य सुरक्षालाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मूलतः निम्न दस्तावेज तथा मार्गदर्शनलाई आधारको रूपमा लिइएको छ ।

१. नेपालको संविधान
२. स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४
३. नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को बजेट बक्तव्य
४. गण्डकी प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को बजेट बक्तव्य
५. राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४
६. अन्तर सरकारी बित्त ब्यवस्थापन ऐन २०७४
७. दिगो विकासका लक्ष्यहरू
८. राष्ट्रिय योजना आयोगका विभिन्न योजनाहरू

९. नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार बाट प्राप्त वित्तीय समानीकरण र सशर्त अनुदानको बजेट

१०. गैँडाकोट नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोत

बजेट तथा कार्यक्रम तयारीको क्रममा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेट सीमा र नगरपालिकाको श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट तय गरिएको सीमा भित्र रही वडा समितिहरु मार्फत वडा स्तरमा संचालन हुने आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास लगाएतका कार्यक्रम तथा योजनाहरुको छलफल र प्राथमिकिकरण गरी नगरपालिकामा प्राप्त गरिएको छ । त्यसपछि आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास, विपन्न वर्ग र प्रबर्धनात्मक क्षेत्र तर्फका कार्यक्रमहरुको समेत अध्ययन गरी वडा स्तरीय प्राथमिकतामा रहेका योजना तथा कार्यक्रमहरु र नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको लगानी र सहयोगमा संचालन गरिने ठूला पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरु तथा सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणामा निजी क्षेत्रको लगानीमा संचालन गर्न पहल गर्ने शहरी सुविधा विस्तारका पूर्वाधारहरु र अन्य विकास साझेदार तथा बाह्य लगानीकर्ताहरुको लगानीलाई प्रोत्साहित गरी निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गरिने ठूला पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरुको वर्गीकरण गरी प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ । साथै विकास कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको कोभिड उत्तरदायी नीति तथा कार्यक्रमहरु र मार्ग निर्देशन संग तालमेल मिलाइनेछ । उक्त कार्यक्रमहरु गर्दा देशले नै अवलम्बन गरेको दीगो विकास लक्ष्य प्राप्ति गर्नका लागि समेत नीति, कार्यक्रम तथा बजेट सो प्रति निर्दिष्ट हुनेछन् ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु,

आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को बजेट, कार्यक्रम सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था

देशले विगत दुई दशकमा गरिवी निवारण र मानव विकासमा महत्वपूर्ण उपलब्धि हासिल गरेको सन्दर्भमा दीगो विकास लक्ष्यका परिसूचकहरुलाई स्थानीय तहको योजना निर्माणमा समावेश गर्दा अझ सहज हुने निश्चित छ । राष्ट्रिय योजना आयोग, नेपाल सरकारको आधारशिला प्रतिवेदनको आधारमा दीगो विकास लक्ष्यको मार्गमा हामी गईसकेका छौं तर कोभिड-१९ को महामारीबाट मानव जातिले अपुरणीय क्षति व्यहोरी रहेको अवस्थामा यो महामारीको अन्त्य कहिले हुन्छ कसैले भन्न सक्ने अवस्था छैन भने कोभिड १९ को नयाँनयाँ भेरियन्टले मानव विकासका सूचकहरुमा थप चुनौती सृजना गरेका छन् । सरकारले लागू गरेको निषेधज्ञाको कारण लामो समय सम्म सबै सरकारी सेवा प्रभावित भएका छन् । पर्यटन व्यवसाय, यातायात सेवा, क्लैक्षिक संस्था अझै सम्म पूर्ण रुपमा बन्द नै छन् । उद्योग कलकारखाना, विकास र पूर्वाधार निर्माणका कार्य, कृषि क्षेत्र तथा बजार प्रभावित भएका छन् । रोजगारीका अवसरहरु खुम्चिदै गएका छन् । बैदेशिक रोजगारीमा रहेकाहरु एवं स्वदेशमा नै ज्याला मजदुरी गर्ने व्यक्तिहरु समस्यामा परेका छन् । सारा अर्थतन्त्र नै गम्भीर संकटमा परेको यस विषम परिस्थितिमा राहात उद्धार लगायत प्रकोप व्यवस्थापनका कार्यहरु गर्दै स्थानीय तहमा दीगो विकास लक्ष्यलाई आत्मसात गरी जनताको जीवनमा सुधार ल्याउनका लागि लक्ष्य निर्धारण, कार्यान्वयन र अनुगमन गरी समृद्धि हासिल हुनेछ भन्ने नीतिबाट गैँडाकोट नगरपालिका निर्दिष्ट हुनेछ । नगरको विकासका लागि नेपाल सरकार,

राष्ट्रीय योजना आयोगले दीगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि व्यवस्था गरे अनुरूप यस नगरपालिकाबाट पनि बजेट विनियोजन गरिने छ । नगर विकासका नीतिगत व्यवस्थाहरु दीगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका आयामहरु जनता, समृद्धी, शान्ति, प्राकृतिक सम्पदा र सहकार्य प्रति परिलक्षित हुनेछन् ।

आदरणीय सभाका सदस्य मित्रहरु,

नगरपालिकाबाट संचालन गरिने विकासका गतिविधीहरुलाई दिशा निर्देशन गर्न सिमित श्रोत साधनहरुले असिमित आवश्यकतालाई संवोधन गरी बढी प्रतिफल दायक क्षेत्रमा लगानी गरी विकासको अभियानलाई सार्थक बनाउने कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ । अब म यसै वर्षको बजेट कार्यक्रम सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्थाका बारेमा उल्लेख गर्न चाहान्छु ।

(क) आर्थिक विकास सम्बन्धी नीतिहरु

- स्थानीय श्रम, सीप र साधनको उपयोग गर्दै कृषिजन्य उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने योजनाहरु अगाडी बढाईने छ ।
- श्रममूलक प्रकृतिका उद्योगहरु संचालन तथा कृषिजन्य उत्पादनमा कृषि बिमा प्रणालीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषिलाई आधुनिकिकरण, यान्त्रिकरण, व्यवसायिकरण, विविधिकरण र वजारीकरण गरी रोजगारीका थप अवसरहरु सिर्जना गर्ने कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रका सम्भावित कृषियोग्य व्यवसायहरुको पहिचान गरी एक वडा, एक कृषि नमुना व्यवसायिक खेतीका लागि आर्थिक एवं प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराईने छ ।
- "बाँझो जग्गा रहित नगर" लाई प्रोत्साहन गर्दै, हरेक वडा भित्र रहेका उत्पादन बिहिन जग्गालाई उत्पादनमुखी कार्यान्वयनमा जोड दिई कृषि प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु अगाडी बढाईने छ ।
- कोभिड-१९ को महामारीका कारण घर गाउँमा फर्किएका युवाहरुलाई कृषि क्षेत्रमा गाउँघरमै रोजगार दिइने व्यवस्थाका साथै परामर्शको व्यवस्था मिलाइने छ । उत्कृष्ट कृषकहरुलाई प्रोत्साहनका लागि व्यावसायिक कृषक परिचय पत्र वितरण र सम्मान गर्ने तर्फ पहल गरिनेछ ।
- "म तरकारी विना खान्न म तरकारी किन्न जान्न" भन्ने अभियानलाई निरन्तरता दिदै अर्गानिक तरकारी खेती/ गमला/कौशी/छतमा तरकारी खेती गर्ने कार्यलाई उचित प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्दै प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्र विभिन्न खाद्यान्न बाली र नगदेबालीका लागि विशेष पकेट क्षेत्र तोकी ती क्षेत्रको प्रवर्द्धनका लागि आय आर्जन केन्द्रित, सिपमूलक, जनचेतना प्रवर्द्धनात्मक गतिविधी सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- गैंडाकोट नगरक्षेत्रभित्र व्यवसायिक रुपमा कार्य गर्ने कृषकका लागि रोगहरुको निदान र पशुपालनमा संलग्न किसानहरुलाई निःशुल्क भेटनरी सेवा उपलब्ध गराउने ब्यवस्था लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- किसानहरुलाई उन्नत विउ, घाँस,प्रविधि प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- गैंडाकोट नगरपालिकाको वडा नं. ३, १३, १४ र १८ लाई वाखा पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न विभिन्न संघ संस्थाहरु संग समन्वय गरिनेछ ।
- भूमीको उत्पादन उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै व्यवसायिक उपयोग गर्न सतह र भूमिगत सिंचाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- माटोको गुणस्तर कायम गर्न माटो परीक्षण प्रयोगशालाको सुविधा विस्तार गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- दुग्ध व्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्न पिपिपि अवधारणा अनुसार डेरी उद्योग स्थापना र संञ्चालन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- निजी क्षेत्र संगको सहकार्यमा पशु वधशाला संचालन व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै मासु पसलको नियमित अनुगमन र नियमनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण व्यवसायलाई नगरपालिकामा दर्ता गर्ने पर्ने अभियान संचालन गरिनेछ । व्यवसायमा अनिवार्य मूल्य सूची राख्ने व्यवस्था कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- उद्योगी र श्रमिक बीचको सम्बन्धलाई सुमधुर बनाई सहज औद्योगिक वातावरण कायम गर्न नगरपालिकाका तर्फबाट उपयुक्त पहल गरिने छ ।
- उत्पादन मूलक र स्थानीय श्रोत साधनको प्रयोग हुने तथा रोजगारी सृजना गर्ने प्रकृतिका उद्योगहरुको स्थापना र विकासका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्रै रोजगारी सृजना गर्ने उद्देश्यका साथ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरभित्रका सबै सहकारी संस्थाहरुलाई सहकारीका आधारभूत सिद्धान्तका बारेमा जानकारी गराउदै कोपोमिक्स सफ्टवेयर उपयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै एक सहकारी एक उद्यम अनिवार्य गराईने छ ।
- स्थानीय उत्पादनको प्रवर्द्धन र रोजगारी वढाउन गण्डकी प्रदेश सरकार समेतको समन्वयमा नगरभित्रका वडा नं. ३ हर्दि, ढोडेनी, वडा नं. १२ र १८ मा होमस्टे संञ्चाल गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्दै अगाडी बढाईनेछ ।
- फलफूल खेती तर्फ आकर्षण गर्न एवोकाडा, जैतुन, आँप, लिची, भुईकटहर र केरा खेती क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ । यसका लागि क्रियाशील उपभोक्ता कृषकहरुलाई निःशुल्क विरुवा उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिएको छ ।
- विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरुले घरेलु तथा साना उद्योग सञ्चालन गरी १० जना भन्दा बढी स्थानीय नागरिकहरुलाई रोजगारी दिएमा २ वर्षसम्मको व्यवसाय करमा ५० प्रतिशत कर छुट दिइनेछ ।
- हस्तकला, सृजनात्मक तथा परम्परागत रुपमा गरी आएका व्यवसायहरुको प्रवर्द्धन र संरक्षणको गर्नका लागि आवश्यक मेशिनरी औजारहरु अनुदानमा उपलब्ध गराइने नीति लिइनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्रका विभिन्न उद्योग, प्रतिष्ठान लगायतमा उपलब्ध हुन सक्ने रोजगारीका अवसरहरुको मापन गरी नगरपालिका अन्तर्गतको रोजगार इकाई मार्फत मानवीय स्रोत आपूर्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
- बालश्रम प्रयोगलाई पूर्ण रुपमा प्रतिबन्ध लगाइनेछ ।

- स्थानीय उत्पादन मकै तरकारी लगायतका वस्तुका बजारिकरणका लागि स्थानीय स्तरमै व्यवस्थित हाटबजारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- कृषिमा व्यवसायिकरण गर्ने सन्दर्भमा किसानहरूलाई विशेष सहूलियतका साथ कृषि यन्त्र उपकरण उपलब्ध गराईनेछ ।
- "गैंडाकोटको पहिचान – स्वादिलो मकै" कार्यक्रमलाई व्यापकता प्रदान गर्दै मकै उत्पादन र बजारीकरण लाइ थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- बाली तथा पशु विमाका लागि कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको समन्वयमा नगरक्षेत्र भित्र बिउ प्रशोधन केन्द्र, बिउ भण्डारण केन्द्र स्थापना कार्य अगाडी बढाईने छ ।

(ख) सामाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू:-

- कोभिड १९ को विश्वव्यापि महासंकट अहिले पनि नयाँनयाँ भेरियन्टका रुपमा देखा परिरहेको अवस्था विद्यमान छ । यतिबेला जीवन रहे भविष्यमा विकास र समृद्धि देख्न पाइन्छ भन्ने अवधारणाका साथ तिनै तहका सरकारको ध्यान जनताको जीवन रक्षामा नै केन्द्रित रहेकाले स्वास्थ्य क्षेत्र सुदृढिकरण यस आर्थिक वर्षको सबैभन्दा महत्वपूर्ण कार्यक्रमका रुपमा रहेको छ । साथै नेपाल सरकारको सबै जनतालाई निशुल्क खोप लगाउने कार्यक्रम रहेकोमा त्यस कार्यक्रमलाई नगरले प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाउनेछ ।
- कोभिड—१९ लगायतका महामारी तथा अन्य संक्रामक रोग न्यूनीकरण कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकता दिई यसको रोकथाम, नियन्त्रण, पूर्व तयारी र प्रतिकार्यको व्यवस्था गर्दै नगरपालिकाभित्र जीवन वचाउने औषधी, औषधिजन्य सामग्री तथा सुरक्षा सामग्रीको सहज आपूर्ति वा भण्डारणको व्यवस्था गरी जनतालाई सुरक्षित राखिनेछ ।
- नगर अस्पताललाई प्रदेशिक अस्पतालको रुपमा स्तरउन्नती गर्न प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ भने गैंडाकोट स्वास्थ्य चौकीलाई नगर अस्पतालको रुपमा स्तरउन्नती गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- मानव जीवनका तिन अवस्था स्थानीय सरकारको कार्यक्रमको व्यवस्था अन्तर्गत गैंडाकोट नगरपालिकाले
  - क. बालवालिकालाई शिक्षा, स्वास्थ्य र पोषण
  - ख. युवालाई सीप, उद्यमशिलता, रोजगारी र
  - ग. जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान, संरक्षण र सुरक्षा को प्रत्याभुती हुनेगरी कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ ।
- सामाजिक कुरीतिको रुपमा रहेको वालविवाह, बहुविवाह, रुढीवादी, अन्धविश्वास एवं भ्रमहरू हटाउन सामाजिक परिचालन मार्फत सचेतना फैलाउने कार्य गरिनेछ ।
- समाजमा विद्यमान भेदभावहरूको अन्त्य गर्दै समतामूलक नगरको निर्माण गर्न कार्ययोजना बनाई अगाडी बढाईनेछ ।
- आर्थिक विपन्नता भएका महिला, किशोरी र वालवालिकाहरूको स्वास्थ्य अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै कुपोषण अवस्थामा सुधार ल्याउने उद्देश्यले बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमका अतिरिक्त सुत्केरी आमा पोषिलो खाना जस्ता कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ । विशेष गरी सुनौलो हजार

दिनका महिला, बालबालिका तथा किशोरीहरूमा कोभिड -१९ को महामारीबाट पर्न गएको असहज परिस्थितिलाई न्यूनीकरण गर्नका लागि आवश्यक कदम चालिने छ ।

- **स्वास्थ्य र अनुसाशित युवा विकासमा टेवा** भन्ने नाराका साथ गैंडाकोट नगर खेलकुद विकास समित गठन गरी सरोकारवालाहरूको समन्वयमा विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरू संञ्चालन गरिनेछ ।
- वडा नं. ६, ७ र ९ को नारायणी नदि नजिकको सार्वजनिक खुल्ला चौरमा वी.पी. अन्तराष्ट्रिय खेलग्राम निर्माण गर्ने कार्यका लागि गण्डकी प्रदेश सरकारले सम्बोधन गरि सकेको हुँदा निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउन थप पहल गरिनेछ ।
- गैंडाकोट वडा नं. ३, ४ र ८ को भेलरघारीमा निर्माणाधिन गैंडाकोट क्षेत्रीय रंगशाला संघीय सरकार एवं प्रदेश सरकारको समन्वयमा निर्माण कार्यलाई पूर्णता दिन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगर स्तरीय मेयर कप फुटबल प्रतियोगिता संञ्चालन गरिने छ ।
- अन्तर मा.वि स्तरीय उपप्रमुख कप छात्रा फुटवल प्रतियोगिता लाई निरन्तरता दिईने छ ।
- गैंडाकोट वडा नं. १३ को सुनवर्षा मैदान र वडा नं. १० स्थित संयुक्त चोक मैदानलाई मनमोहन राष्ट्रिय रंगशालाको रूपमा विकास गर्न थप कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूमा अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती, सुत्केरीलाई सेवामा अग्रधिकार प्रदान गरिनेछ ।
- गरिबी न्यूनीकरणका लागि विभिन्न खालका आयआर्जनमा सहयोग पुग्ने सीपमूलक तालिम जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विकास निर्माण एवं सामाजिक क्षेत्रमा कार्यरत मजदुरहरूको हित र सुरक्षालाई प्रवर्द्धन गर्न उययुक्त कार्य गरिने छ ।
- औद्योगिक आर्थिक, सामाजिक विकासका लागि दक्ष जनशक्ति तयार गर्न विभिन्न सिपमूलक तालिम संञ्चालनमा व्यवसायिक तालिम केन्द्रसंगको सहकार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- सामाजिक परिचालन, समावेशीकरण र मूल प्रवाहीकरणमा जोड दिईनेछ । विकास आयोजनाको संञ्चालनमा महिलालाई अनिवार्य सहभागी गराउने नीतिको व्यवहारिक कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- परम्परागत पेशा, सीपमा आधारित व्यवसायलाई प्रविवधीमैत्री बनाउदै आधुनिकिकरण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- **"समृद्ध गैंडाकोट महाअभियान वर्ष"** विगत देखि प्रारम्भ गरिएकोमा यसलाई निरन्तरता दिईएको छ ।
- राष्ट्रिय स्तरबाट नै अवलम्बन गरिएको दिगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न संघीय सरकार र प्रदेश सरकार समेतको समन्वयमा कार्यक्रमहरू अगाडी बढाइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान कार्यक्रमलाई अगाडी बढाउदै उनीहरूको ज्ञान, सीप, क्षमतालाई नगरको वृहत्तर हितमा उपयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।
- **"महिलासँग उपमेयर कार्यक्रम"** अन्तर्गत महिलाहरूको रोजगारी, वित्तीय पहुँच र सम्पत्ति माथिको नियन्त्रण र स्वामित्वमा सहजिकरण गरिनेछ । यसका लागि महिला लक्षित कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

- गरीब, सुकुम्बासी, असहाय र अन्य दैवी प्रकोप संवेदनशिल व्यक्ति, समूहहरूको पहिचान गरी राहत र उद्धारका कार्यहरू गरिनेछ ।
- आर्थिक क्रियाकलाप अभिवृद्धिका लागि सुहाउँदो नयाँ प्रविधि पहिचान गरी त्यसलाई प्रवर्धन गरिनेछ ।
- गरीबमैत्री योजना निर्माण गरी **गरिबी मुक्त गैंडाकोट** लाई अभियानको रूपमा लगिनेछ ।
- असहाय, संवेदनशील समूहको हेरचाह र संरक्षणका लागि कार्यविधि बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- नेपाल विश्व विद्यालय गैंडाकोट नगरपालिका स्थापना गर्नको लागि स्थान समेत छनौट गरिसकिएकोले त्यसका लागि आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धी गर्नको लागि वैकल्पिक सिकाई सहजीकरण पद्धति अवलम्बन गरिनेछ ।
- मातृविहिन टुहुरा विद्यार्थीलाई दिइदै आएको छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउनका लागि कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ ।
- विद्यालयहरूको नियमित तथा प्रभावकारी अनुगमन र व्यवस्थापनको सुनिश्चितता गर्दै गुणस्तरीय शिक्षालाई प्रवर्धन गरिनेछ ।
- वजारमा खाद्यवस्तुको गुणस्तर कायम गर्न मूल्य सूची लगायतका सूचकहरूको नियमनका लागी स्थानीय प्रशासन, उद्योग वाणिज्य संघ लगायत सरोकारवालाहरूको सहभागितामा नियमित वजार अनुगमन गरिनेछ ।
- विकास निर्माणका माध्यमवाट वेरोजगार यूवाहरूलाई प्रयाप्त लाभ पाउने गरी प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- जेष्ठ नागरिकहरूले आर्जन गरेको ज्ञान, सीपको उपयोग गर्दै उनीहरूलाई सम्मान जनक जीवन यापनका लागि ध्यान, योग, व्यायाम, वाचनालय लगाएतका सुविधाहरूका अतिरिक्त दिवा सेवा केन्द्र जस्ता कार्यक्रम समेत संचालन गरिने छ ।
- जेष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य परिक्षण शिविर र सहायता सामाग्री वितरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेश सरकार, बुद्धिजीवी, समाजसेवी, दाता लगायतको सहयोग र समन्वयमा गैंडाकोट नगरपालिकालाई विद्यालय शहरका रूपमा विकास गर्न उपयुक्त कार्य गरिनेछ ।
- भोकमरी अन्त्य, खाद्य सुरक्षा हासिल तथा पोषणमा सुआहारा र दीगो कृषिको प्रवर्धनमा सहभागीहरूको सूचिकृत गरिनेछ । साथै **कृषिमा सहकारीको लगानी : नगरपालिकाको साझेदारी** को नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरस्तरमा ६ वर्ष मुनिका बालबालिकाको वृद्धि सुनिश्चितता अनुगमन गरिनेछ ।
- पोषण शिक्षाका लागि सूचना, शिक्षा र सञ्चार संयन्त्र निर्माण गरिनेछ ।

- कृषि तथा पशुपालन, उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि: कृषिबाट हाम्रो समृद्धि भन्ने नीति अनुरूप काम गरिनेछ ।
- खाद्य उत्पादन एवं पशुपालनका दृष्टिले आकर्षित वडाहरूलाई १ वडा १ विशिष्ट उत्पादन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- स्वस्थ समाज हाम्रो अभियान लाई सार्थक बनाउन स्वास्थ्य, पोषण र रोग व्यवस्थापनमा कुनै सम्झौता गरिने छैन । साथै विद्यालयमा योग कक्षा सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा काम गर्ने महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई सक्रिय रूपमा परिचलन गर्न उचित सेवा सुविधाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- आधारभूत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्य र निशुल्क गर्न तर्फ विशेष पहल गरिनेछ ।
- आधारभूत तह(कक्षा १ देखि ५) सम्मका विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई टिकाई राख्न पोषण युक्त दिवा खाजा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ र यस कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण निजी तथा सरकारी विद्यालयहरूको पहिचानका लागि विद्यालय भवनको अगाडी एउटै रंग तथा विद्यालयमा अध्ययन गर्ने छात्र छात्राहरूको पोषाक एउटै बनाउनुका साथै सबै छात्राहरूलाई निशुल्क सेनेटरी प्याड वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सबै वडाहरूमा बाल उद्यान र बाल मैत्री खेलकुद मैदान बनाउने प्रकृया अगाडी बढाईने छ ।
- विद्यालयको १०० मिटर वरिपरिको क्षेत्रमा मदिरा र सूर्तिजन्य वस्तु बेचबिखनमा पूर्ण रूपमा प्रतिबन्ध लगाइनेछ ।
- वडा नं. ३, १४ र १८ मा मोवाइल (घुम्ती) स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विपन्न परिवारका बालबालिकाहरूका लागि सुरक्षा, भरपर्दो छात्रवृत्ति, पोशाक, किताब तथा दिवा खाजाको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ । यसका लागि निजी र सरकारी विद्यालयलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा स्थापित बालविकास केन्द्रहरूलाई गुणस्तरीय रूपमा सञ्चालन गर्न सरोकारवालासँगको सहकार्यमा आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- "शिक्षित छोरी सक्षम घर" अभियानलाई अगाडी बढाउदै शिक्षामा लैंगिक असमानताको उन्मुलनको लागि उपयुक्त पहल गरिनेछ ।
- व्यवसायिक तालिम तथा शिक्षालाई सिप विकासमा लगाई रोजगारसँग जोड्ने नीति लिइनेछ ।
- "गैंडाकोटको शान: ज्ञान, विज्ञान, प्रविधि र अनुसन्धान" को दिशामा अगाडि बढ्न उपयुक्त नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गैंडाकोटलाई शैक्षिक केन्द्र (Education Hub) को रूपमा विकास गरिनेछ ।

- नगरभित्रका नमूना विद्यालयहरूमा प्राविधिक शिक्षा संचालन गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- बालविकास केन्द्रमा कार्यरत सहयोगी कार्यकर्तालाई तथा विद्यालय कर्मचारीहरूको परिश्रमिकको लागि संघीय सरकारबाट प्राप्त रकममा नपुग रकम थप गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यावारिधी उपाधी प्राप्त गरेका गैंडाकोट नगरपालिकामा स्थायी वसोबास भएका व्यक्तित्वहरूलाई उचित सम्मानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- शिक्षकहरूलाई अनुसन्धानमुखी कार्यतर्फ उत्प्रेरित गर्न विशेष कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विभिन्न निकाय एवं संघसंस्थाहरूको समन्वय र सहकार्यमा सिमान्तकृत वालवालिकाको लागि जीवन उपयोगी सिप सम्बन्धी शिक्षा प्रदान गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- उमेर पुगेका महिलाहरूको जिविकोपार्जन तथा सिप विकास कार्यक्रमहरूमा सक्रिय समावेशिता एवं सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- संवेदनशिल समूहहरू जस्तै: महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, अल्पसंख्यक माथि भइरहेको भेदभावको अन्त्य गर्दै समान कामका लागि समान ज्यालाको व्यवस्था लागू गरिनेछ ।
- नगरका युवावर्गलाई सिपमूलक तालिम दिई स्वरोजगारिताको सृजना गर्न उपयुक्त कार्य गरिनेछ ।
- महिला, बालबालिका, दलित, जनजाती, अपाङ्ग, असहायको उत्थानका लागि लक्षित वर्ग कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय जनप्रतिनिधि मार्फत ती वर्गको सशक्तिकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- लक्षितवर्गका कार्यक्रमलाई बढी प्रभावकारी बनाउन सामाजिक सशक्तिकरण संग संगै आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भर बनाउन आय आर्जनका कार्यक्रमलाई जोड दिई कार्यक्रम संचालन गर्न समन्वयात्मक प्रयास अघि बढाइनेछ ।
- निःशुल्क आधारभुत स्वास्थ्य सेवा सवै नागरिकको पहुँचमा पुर्याईनेछ ।
- गर्भवती महिला, सुत्केरी महिला तथा विभिन्न रोग बारेमा कन्ट्र्याक्ट ट्रेसिंग कार्यका लागि महिला स्वास्थ्य सेविकालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य चौकी र शहरी स्वास्थ्य केन्द्रहरूलाई स्रोत साधन सम्पन्न बनाउदै सेवा विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- नगरका भौगोलिक विकटता रहेको स्थानहरूमा निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- बाल एवम् मातृ मृत्युदर घटाउने, वालवालिका महिला एवम् जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- पूर्ण खोप कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरिनेछ । आवश्यक अनुसार खोप केन्द्रको विस्तार गरिनेछ ।
- निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रभावकारी अनुगमन र नियमन गरिनेछ । अवैध रुपमा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था र क्लिनिकहरू बन्द गराईनेछ ।

- आम उपभोक्ताको हितलाई ध्यान दिदै खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता सचेतीकरण अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- पोषण शिक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढाईनेछ ।
- सूतीजन्य, मदिराजन्य, लागू औषधीको प्रयोगलाई निरुत्साहीत गर्न स्थानीय संघ संस्था प्रहरी प्रशासनसँग समन्वय सहकार्य गरी कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ ।
- स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम विद्यालय र समुदायसँग सहकार्य गरी प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- स्त्रीरोग, छालारोग, मधुमेह, रक्तचाप, अपांगता जस्ता समस्याबाट पिडीत व्यक्तिहरूको सुविधाका लागि निःशुल्क औषधि र विशेषज्ञ सहितको घुम्ती स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- आयूर्वेद र प्राकृतिक चिकित्सा पद्धतीको विकास गर्दै स्थानीय रूपमा उपलब्ध हुने जडिबुटी वनस्पतिहरूको पहिचान गरी यिनीहरूको महत्व समेतका बारेमा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाभित्रका सबै वडाहरूमा प्रारम्भिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने अभियानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिकामा दर्ता भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गराउनका लागि पारिश्रमिकमा आधारित आयोजना सञ्चालन गर्ने र सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गराईनेछ ।
- दक्ष र सक्षम जनशक्तिको विकास गरी आन्तरिक रोजगारी प्रवर्धन गर्न आवश्यक सीपमूलक तालिमको पहिचान गरी बेरोजगार व्यक्तिलाई तालिम दिइनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने सार्वजनिक विकास निर्माणका आयोजनाहरूमा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीहरूसँग समन्वय गरी रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगारी उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका तथा रोजगारी गुमाएर बेरोजगार भएका व्यक्तिहरूलाई रोजगारीको व्यवस्था गर्न सम्बन्धित निकायसँग पहल गरिनेछ ।
- रोजगार सेवाको प्रवर्धन मार्फत बेरोजगारीको समस्यालाई न्यूनिकरण गरिनेछ ।
- अल्पकालिन रोजगारीका अवसरहरूको सिर्जना गर्न उपयुक्त कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्न अन्य सरोकारवाला निकाय, निजी क्षेत्र, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- रोजगारीको वर्तमान प्रणालीमा विकास र विस्तार गरी लक्षित वर्गको रोजगारीमा पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- युवाहरूलाई रोजगारी, तालिम मार्फत क्षमता अभिवृद्धि तथा स्वरोजगारको व्यवस्था गर्न थप पहल गरिनेछ ।

(ग) पूर्वाधार तथा भौतिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- नगरभित्रका कच्ची सडकलाई स्तरउन्नती गरी वाह्रै महिना सडक सञ्चालन सहज बनाईनेछ ।
- नगरभित्रका कालोपत्रे सडकहरूक मर्मत गरी खाल्डाखुल्डी मुक्त बनाई कच्ची सडकहरूको स्तरउन्नती गरिनेछ ।
- संघ र प्रदेशसँगको समन्वय, सहकार्य र सह-लगानीमा दीर्घकालिन महत्वका पूर्वाधारको विकासमा विशेष जोड दिईनेछ ।
- शहरी सौन्दर्यका लागि एकघर- एक विरुवा तथा एक वडा एक हरियाली पार्क कार्यक्रम संचालन गरी सडक किनारामा वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्दै हरियाली सडक कार्यक्रमको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरभित्रका सामुदायिक वनको वर्तमान अवस्था अध्ययन गरी सोको संरक्षण, विकास र उपयुक्त व्यवस्थापनका लागि कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।
- बढ्दो शहरीकरण र यातायतका साधनको चापलाई मध्यनजर गर्दै निश्चित मापदण्ड माथि निर्माण हुने घरहरूमा अण्डर ग्राउण्ड पार्कीङ स्थल निर्माणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नारायणी नदी किनारमा स्नान स्थल र शवदाह स्थलहरूलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिने छ साथै नारायणी तटीय क्षेत्र व्यवस्थापन प्रक्रियालाई बैज्ञानिक रुपमा अगाडी बढाइनेछ ।
- गैंडाकोट चक्रपथ निर्माणको लागी वडा नं. १०-१७ सहितका क्षेत्रहरू समेटी विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन (DPR) लगाएतका अन्य शान्दर्भीक कार्यहरू अगाडी बढाईनेछ ।
- संघीय सरकार र प्रदेश सरकार संग समन्वय गरी विद्युत् सेवा नपुगेका नगरक्षेत्र भित्र सवै स्थानमा यसै आर्थिक वर्षमा विद्युत् विस्तारको कार्यलाई पूर्णता दिईनेछ ।
- विद्युतिय घरनक्सा पास प्रणाली (EBPS) लागू गरी नक्सापास प्रकृत्यालाई सरलीकृत गर्न उपयुक्त प्रयास गरिनेछ ।
- उज्यालो सडक कार्यक्रम अन्तरगत नगरलाई सधै उज्यालो बनाउन सडकवत्तीका लागि सरोकारवाला निकायहरूको समन्वयमा थप कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ ।
- नगरभित्रका सम्पूर्ण सरकारी, सार्वजनिक ऐलानी पर्ती जग्गाहरू पहिचान गरी रेखाकन तथा लेखाकन एवम् संरक्षण गर्ने तर्फ उपयुक्त कारवाही अगाडी बढाईनेछ ।
- अधुरा तथा क्रमागत आयोजनाहरूलाई प्राथमिकता दिई सम्पन्न गर्दै लगिनेछ ।
- पूर्वाधारको विकास गर्दा महिलामैत्री, वालमैत्री, अपांगमैत्री र वातावरणमैत्री हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने नीति लिईनेछ ।
- पूर्वाधार तथा संरचनाहरूको गुणस्तर कायम गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन उपभोक्ता समिति र अनुगमन समितिलाई थप प्रभावकारी बनाईने छ ।

- नगरको पहिचान दिने रोजगारी र स्वरोजगारीता सृजना गर्ने स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम प्रयोग गर्ने योजना कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिई गरिवी न्यूनीकरण एवं समावेशी विकासवाट सामाजिक विभेद कम गर्दै जाने नीति लिईनेछ ।
- सडक बोर्ड नेपालसंगको सहकार्यमा आगामी वर्ष मुख्य सडकहरूलाई नियमित मर्मत सुधार तथा स्तरोन्नतीका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विकासको दृष्टिले पछाडी परेका वडाहरूमा सन्तुलित विकास गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरमा टुक्रे योजनाका कारणले अपेक्षित उपलब्धी हासिल गर्न कठिनाई भै रहेको सन्दर्भमा एकिकृत ढंगवाट कार्यक्रम संचालन गर्ने पूर्वाधार विकास र आयमूलक कार्यक्रमहरूमा लगानी केन्द्रित गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- नगरस्तरीय गौरवका आयोजना छनौट गरी प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- Smart नगर अवधारणा अन्तर्गत नगरप्रोफाईल तथा Address Mapping कार्यान्वयन गर्ने कार्य अगाडी बढाइने छ ।
- नारायणी तटीय हर्दि देखी त्रिवेणी सम्मको बैकल्पिक राजमार्ग निर्माणका लागि छिमेकी स्थानीय तहहरूसँग समन्वय गरी संघीय सरकारमा पहल गरिने छ ।
- बाँझो जग्गाको उपयोग गर्दै कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन भूमिगत सिंचाईलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिईने छ ।
- शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था र शौचालय नहुने घरधुरीको पहिचान गरी शौचालय प्रयोग र शुद्ध पानीको उपलब्धताको सुनिश्चित गरिनेछ ।
- नगर भित्रका सम्पूर्ण नगरबासीहरूलाई सफा तथा शुद्ध खानेपानीको सुनिश्चित गर्ने योजना अन्तर्गत गडाम्दी खानेपानी योजना यसै वर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ ।
- भूकम्प प्रतिरोधात्मक पूर्वाधार निर्माणलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्र औद्योगिक ग्रामको स्थापना गर्न थप औद्योगिक विकासका लागि पूर्वाधारको पहुँच विस्तार गरिनेछ ।
- दुग्ध उत्पादक सहकारीसँगको सहकार्यमा आधुनिक डेरी मार्फत दूध उत्पादन, प्रशोधन र वितरणको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगर क्षेत्र भएर बग्ने नदि तथा खोला नालाहरूमा कटान र बाढी नियन्त्रणका लागि प्राथमिकताका साथ काम गरिनेछ ।
- दैवि प्रकोपको समयमा सुरक्षित रहनका लागि हरेक टोलमा सुरक्षित स्थानहरू तोकिनेछ ।
- भौगोलिक रुपमा विकट रहेका वडा नं ३, १४ र १८ का क्षेत्रहरूमा पूर्वाधार विकास सेवा प्रवाह सहजिकरणका लागि प्राथमिकताका साथ कार्य अगाडी बढाइने छ ।

- गैंडाकोट नगरपालिका क्षेत्रका प्रवेश नाकाहरु (गैंडाकोट र झराहीखोला) मा नगर सीमा प्रवेशको सूचना मुलक जानकारी र CCTV जडान गरिनेछ ।
- आगलागीबाट जनधनमा पर्न सक्ने जोखिम न्यूनीकरण लागि अन्तर स्थानीय तहको साझेदारीमा दमकलको व्यवस्था गरिनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति सँग समन्वय गरी पानी वितरण भईरहेका पाईप लाईनमा आगलागी हुँदाका बखतमा पानी प्रयोग गर्न पाईप सकेटको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सांस्कृतिक, धार्मिक सम्पदाहरुलाई संरक्षण, प्रवर्धन र सम्बर्धन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- नगरभित्रका बाँकी सवै वडाहरुमा वडा कार्यालय भवनहरु यसै वर्ष सम्पन्न गर्ने गरी योजना बनाईनेछ ।
- नगरपालिकाको ठूलो धनराशीको बजेट लक्षित समूहलाई साना साना टुक्रे योजनामा छरिएकोले अपेक्षित उपलब्धी हासिल हुन कठिनाई महसुस भइरहेको सन्दर्भमा लक्षित समूहको बजेटलाई निश्चित नीति मापदण्ड बनाई औचित्यका आधारमा एकिकृत ढंगबाट कार्यक्रम गर्ने, पूर्वाधार विकास, सीप, क्षमता विकास र आयमूलक कार्यक्रमहरुमा लगानी केन्द्रित गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- द्रुत गतिमा इन्टरनेट सुविधा विस्तार गर्नका लागि नेपाल दुरसंचार संस्थानसंग समन्वय गरी फाइबर नेटवर्क विस्तार गर्ने कार्यलाई अगाडी बढाईनेछ ।

(घ) राजश्व तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धी नीतिहरु

- नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतको उच्चतम परिचालनका लागि आर्थिक ऐनले निर्देशित गरेका कर, दस्तुर, सेवा शुल्कका क्षेत्रहरुको दायरा फराकिलो गर्दै नगरको श्रोत परिचालनमा सबै क्षेत्र र वर्गका नगरबासीहरुले आफुले आफ्नो क्षमता अनुसार योगदान गरेको महसुस गर्ने अवस्थाको सिर्जना गरिनेछ ।
- व्यवसायकरको दायरा वढाउने र वढी भन्दा वढी व्यवसायीहरुलाई कर तिर्न प्रोत्साहित गर्न नगरमा विभिन्न कार्यक्रम सहित प्रत्येक वर्ष कर सप्ताह वा कर जागरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने तथा राजश्व संकलन कार्यलाई व्यवस्थित गरी वडा कार्यालयहरुवाटै कर, शुल्क, दस्तुर असुल गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- वार्षिक पेशा, व्यवसाय, कर र घर वहालकर असुली कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कानुन तर्जुमा गरी कार्यन्वयन ल्याईनेछ ।
- अपाङ्ग, असहाय, अशक्त, दैवीप्रकोप पिडित, दुन्द पिडित, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाका सिफारिसहरु निशुल्क गरिनेछ । साथै विपन्नहरुको शैक्षिक सिफारिसलाई समेत निःशुल्क गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकामा दर्ता नभएका तर आन्तरीक राजश्व, वाणिज्य, घरेलु तथा साना उद्योग जस्ता कार्यालयमा दर्ता भई गैंडाकोट नगरपालिका क्षेत्र भीत्र व्यवसाय गरी आएका व्यवसायीहरुलाई दर्ता प्रकृत्यामा आउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कुनैपनि योजनाहरुको सम्झौता गर्नु अगावै उपभोक्ता समितिका पदाधीकारीहरुले आफुले व्यक्तिगत रुपमा बुझाउनुपर्ने सम्पत्ति कर, व्यवसायकर र घरजग्गा वहालकर लगाएत निजको दायित्वमा रहेका कर, शुल्क,

दस्तुर आदि चुक्ता गर्न अनिवार्य गरिनेछ । सो योजनावाट लाभान्वित उपभोक्तालाई त्यस्ता कर तिर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

- नगरपालिकालाई आवश्यक पर्ने वित्तिय श्रोतको कमिलाई पूर्ती गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, दातृ निकाय तथा सघ संस्था र नीजी श्रोत एवं नागरिक समाज लगायत सबै सम्भाव्य आन्तरीक एवं बाह्य क्षेत्रका निकायसंग समन्वय गरी वित्तिय श्रोतको कमीलाई पूर्ति गरिनेछ ।
- श्रोत व्यवस्थापनलाई यथार्थ परक र व्यवस्थित गर्न ICT को प्रयोगलाई बढ्वा दिईनेछ ।
- नगरपालिकाले प्राप्त गर्नुपर्ने कर, शुल्क, दस्तुर अदिको समुचित व्यवस्थापनका लागि उद्योग वाणिज्य संघ लगाएत सरोकारवालासँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

(ड) वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिहरू:-

- सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरू संग सहकार्य गरी सामुदायिक वन मार्फत आयआर्जन बढाउन वन तथा वन पैदावरमा आधारित उद्यमशिलता विकास तथा उद्योग व्यवसाय संचालन, जडीवुटी एवं फलफुल खेती र प्रशोधन कार्यलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- वन क्षेत्रलाई अनियन्त्रित डढेलो, चरीचरन, अतिक्रमण र चोरी निकासीवाट प्रभावकारी ढङ्गले संरक्षण गर्न उपभोक्ताहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।
- भू-उपयोग योजना वनाई कार्यान्वयनमा जोड दिईनेछ, साथै खेतियोग्य जमिनलाई प्लटिङ्ग गर्न पूर्ण रुपमा निरुत्साहीत गरिनेछ ।
- जलाधार क्षेत्रको संरक्षणका लागि वृक्षारोपण पोखरी निर्माण, मुहान संरक्षण लगायतका कार्यहरू निरन्तरता दिइनेछ ।
- **Clean Gaidakot Green Gaidakot** कार्यक्रमलाई अभियानकै रुपमा अगाडी बढाईनेछ ।
- नगर क्षेत्रका टोल विकास संस्था मार्फत वातावरणीय जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चानमा ल्याईनेछ ।
- वातावरण संरक्षणका लागि सांस्कृतिक महत्वका वर, पिपल रोपण कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- नगरमा निर्माण भएका र गरिने सडक कार्यक्रम संग Road Side Plantation र Bio Engineering पद्धतीलाई समन्वायात्मक ढंगले अगाडी बढाईनेछ ।
- वाढी पहिरो, भू:क्षय नियन्त्रण र जलाधार संरक्षण गर्न प्रवन्ध मिलाईनेछ ।
- सडक, नाली, सार्वजनिक र खुल्ला स्थानमा फोहर फाल्नेलाई कारवाही गरिनेछ र सो को प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- भुकम्प जन्य प्रकोप साथै विविध प्रयोजनको लागि खुल्ला क्षेत्रको पहिचान गरी संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
- गैंडाकोट नगरलाई पूर्ण सरसफाईको अवस्थामा पुऱ्याउन सबै वडाहरूमा पूर्ण सरसफाई उन्मुख कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकालाई वालमैत्री नगर बनाउनका लागि यस वर्ष विभिन्न कार्यक्रमहरू मार्फत निरन्तरता दिईने छ ।

- स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति मार्फत विपद् जोखिम न्यूनिकरण तयारीको कार्य गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा रहेको विपद व्यवस्थापन आकस्मिक कोष बृद्धि गर्दै लैजाने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- नगरपालिकावाट निजी क्षेत्रको साझेदारीमा शुल्कमा आधारित फोहर संकलन प्रशोधन र व्यवस्थापन सेवाको सुरूवात गरिनेछ ।
- पूर्वाधारहरू निर्माण गर्दा वातावरण मैत्री बनाइने नीति लिइने छ ।
- प्रकृति संरक्षण तथा व्यवस्थापन मार्फत जलवायु परिवर्तनमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने जनस्तरका सृजनात्मक र लोकप्रिय योजना तथा कृयाकलापहरू नियमित सञ्चालन गरिनेछ ।
- पानी र यसको स्रोतको संरक्षण एवं दीगो उपयोग कायम गर्न आवश्यक कार्य गरिनेछ ।
- पशु छाडा नछोड्नका लागि सचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- निजी क्षेत्रको सहकार्यमा औद्योगिक र घरायसी ठोस फोहोर उत्पादनकर्ताको पहिचान गरी फोहरको मात्रा घटाउने, पुनर्प्रयोग र उपयोग (3R) को नीतिलाई लागू गरिनेछ ।
- “मेरो फोहर मेरै व्यवस्थापन” लाई अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ठोस फोहर मैलामा 3R–Reduce (प्रयोगमा घटाउनु), Reuse (पुनः प्रयोग) र Recycling (प्रशोधन) गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- संघ र प्रदेशसँगको समन्वयमा वन्यजन्तु र मानव बीचको सम्बन्ध सुमधुर बनाउदै वन्यजन्तुको अतिक्रमणवाट वालिनाली र मानवीय क्षती जोगाउन नारायणी नदी किनारक्षेत्रमा सुरक्षाको उपयुक्त प्रवन्ध मिलाउन कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।

(च) शासकिय व्यवस्था एवं सुशासन सम्बन्धी नीतिहरू:-

- नेपालको संविधान र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन अनुसार स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकार कार्यान्वयन गर्न आवश्यक ऐन कानुनहरू निर्माण गरी क्रमश कार्यान्वयन गर्दै अगाडी बढाईनेछ ।
- नगरपालिकाभित्र रहेका भूमिहीन सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीको निवेदन संकलन भैसकेको छ भने, नगरपालिका भित्रका भुमि सम्बन्धि समस्याहरू भुमि सम्बन्धि समस्या समाधान आयोगसंगको समन्वयमा टुंगोमा पुर्याइने छ ।
- नगरपालिकाको कार्य सम्पादनलाई छिटोछरितो, प्रविधीमैत्री, पारदर्शी र गुणस्तरीयता कायम गर्दै भ्रष्टचार विरुद्धको शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- नगरपालिकाको नाममा रहेको कर्मचारी कल्याणकोषलाई वढी प्रतिफल प्राप्त हुने गरी र कर्मचारी वर्गको अधिकतम हित प्रवर्द्धन हुने गरी परिचालन गरिनेछ । साथै कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालि लागू गरिनेछ ।

- सेवाग्राही हरुको सुविधालाई मध्यनजर गर्दै डिजिटल नागरिक वडापत्र, हेल्प डेस्क आदिको व्यवस्था गर्दै सेवा लिन आवश्यक पर्ने आवेदन फारमहरु नगरपालिकाको वेवसाईड वाट प्राप्त गर्ने सक्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- जनताको घरदैलोमा मेयर कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै नगरवासीसंग सम्वाद र गुनासो सुन्ने पद्धतीको विकास गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका सवै वडा कार्यालयवाट संकलन हुने राजश्वलाई Intranet Computer System मार्फत केन्द्रिकृत प्रणालीमा आवद्ध गराउने कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाईनेछ ।
- नगरपालिकावाट कार्यान्वयन हुने योजना, कार्यक्रमहमा वित्तिय जोखिम न्यूनिकरणका लागि निर्माण र खरिद प्रकृयालाई वढी पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन E-Bidding लाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहिता वढाउन नगरपालिकाले लिएको समग्र नीति र संचालित कार्यक्रम आयोजनाले पारेको सामाजिक प्रभावको लेखाजोखा गरी सामाजिक परिक्षणको साथसाथै आयोजना कार्यक्रमहरुमा सार्वजिक परिक्षण र वडास्तरमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- कार्यालयका सवारी साधन र अफिस उपकरणहरुको मितव्ययी ढंगवाट परिचालन गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ को सम्बेदनसिलता लाई मध्यनजर गर्दै नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु र कर्मचारीहरुलाई सूचना प्रविधीको प्रयोगमा उच्च सहभागिताका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- जनप्रतिनिधि/ कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न Capacity Development Plan बनाई लागू गरिनेछ ।
- परिवर्तित सन्दर्भमा संविधान र कानूनद्वारा प्राप्त अधिकारको प्रयोग र कर्तव्य पालनाका लागी आवश्यक मानव श्रोतको बैज्ञानिक र तथ्यपरक विश्लेषण गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन संगठन तथा व्यवस्थापन (O & M) सर्वेक्षण गरिनेछ ।
- नगर प्रहरी सेवा गठन गर्ने प्रकृया अगाडि बढाईनेछ ।
- विभिन्न राष्ट्रहरुसंग कुटनैतिक पहल गरी समकक्षीमा रहेका शहरहरुसंग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न पहल गरिनेछ ।
- सेवाग्राहीहरुको सन्तुष्टि मापन गर्ने संयन्त्रको स्थापना गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरण आयोजनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई सेवाग्राही प्रति अझ बढी उत्तरदायी एवम् जवाफदेही बनाउन दक्षता अभिवृद्धि गर्ने किसिमका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने र सेवाग्राहीहरुलाई सहज र छिटो छरितो रुपमा सेवा प्रवाह गर्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई नेपाल सरकारले तोके बमोजिम सुबिधा प्रदान गरी प्रोत्साहन स्वरुप कार्यालयमा हाजिर भएको दिनको खाजा खर्च व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरमा महिला परामर्श केन्द्र संचालनका लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि बढाईनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकामा हुने दैनिक एवं दीर्घकालिन काम कारवाहीको जवाफदेहिता र पारदर्शिताको मापन गरिनेछ ।

- विकासमा सबै सामाजिक संघ संस्थाहरुको सुसुचित सक्रिय र सार्थक सहभागिता निश्चित गरिनेछ ।
- विकेन्द्रिकरणलाई संस्थागत गर्न वडा/वस्ती तहमा निर्णय प्रकृत्यामा जनसहभागितालाई अझ प्रभावकारी बनाइने छ ।
- जन गुनासोको सम्बोधन प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिदै लगिनेछ ।
- उपभोक्ता अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न उपयोग्य वस्तु वा सेवाको गुणस्तर परिमाण एवं मूल्यको अनियमितताबाट उपभोक्तालाई संरक्षण प्रदान गर्न नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
- उपभोक्ता अधिकार सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- लक्षित वर्गको ज्ञान शिप र क्षमता वढाउन उनीहरुले ग्रहण गर्न सक्ने सन्दर्भ सामाग्रीहरुको निर्माण गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको विकासका लागि निजी क्षेत्र, नागरिक संस्थाहरु, बुद्धिजीवीहरु, विश्वविद्यालय एवं तिनका नवसिर्जनामा संलग्नता र साझेदारी गरिनेछ ।
- सुशासन र विकास व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित पारदर्शिता र जवाफदेहिताको औजार र संयन्त्रको विकास र प्रयोग गरिनेछ ।
- देश बाहिर रहेका गैंडाकोट बासीहरुसँग नगरको समृद्धिमा साझेदारी गर्ने नीति लिइनेछ ।
- दीगो व्यवस्थापनका लागि सूचना आदानप्रदान, अनुभव आदानप्रदान जस्तै: नीति, कार्य सम्पादन, अनुगमन र सेवा प्रवाह ढाँचा प्रबर्द्धन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक खर्च र अनुगमनमा दक्षता अभिवृद्धि गरिनेछ । खर्च व्यवस्थापन अन्तर्गत लक्ष्य अनुरूप खर्च भएको नभएको निगरानी संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।
- विज्ञान, प्रविधि र नवसिर्जनाको पहुँचका लागि राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग आदानप्रदानमा उपयुक्त पहल गरिनेछ ।
- सरोकारवालाहरु सँगको समन्वय सहकार्य र साझेदारीको लागि सूचना र सञ्चार प्रविधिको व्यापक प्रयोग गरिनेछ ।
- गैंडाकोट नगरक्षेत्र भित्रका राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा ख्यातिप्राप्त व्यक्तिहरुलाई गैंडाकोट सद्भावना दूतका रुपमा सम्मान गरिनेछ ।
- मेलमिलापकर्ता हरूका लागि सचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गरी **विवादमुक्त गैंडाकोट** निर्माण अभियान अगाडी बढाईने छ ।
- **सुसासनका लागि समता र न्यायमा आधारित गैंडाकोट** अभियानलाई आत्मसात गरिने छ ।
- चालु आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ का लागि स्वीकृत भई सम्पन्न हुन नसकेका अधुरा विकास निर्माण कार्यक्रमहरुलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

नगर सभासदज्यूहरु,

आगामी आर्थिक वर्षको मूल कार्यभार भनेको "संमृद्ध गैंडाकोट महाअभियान वर्ष" लाई सार्थक तुल्याउने नै हो । जनताको जीवन जोगाउने, आर्थिक विकास, समृद्धि र समावेशी विकासका लागि केन्द्रीत भएर कार्य गर्ने नै हो । आत्मनिर्भर नगरको रूपमा विकास गर्नका लागि सक्षम र आमदानीका नयाँ नयाँ क्षेत्रहरुको पहिचान गर्न विशेष पहल गरिनेछ । करका दरलाई होइन दायरालाई बढाउने र सबैलाई करको दायराभित्र समावेश गर्ने तर्फहरुमा ध्यान केन्द्रित रहनेछ । खानेपानी, सिँचाई,सडक, विद्युत र सञ्चार नपुगेका वडाका टोल तथा गाउँहरुमा यी पूर्वाधार विकासलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । नगरपालिकाबाट सेवा प्रदान गरिने इकाईहरुको पूर्वाधार, प्रविधि र जनशक्तिका हिसाबले सुसम्पन्न गरिनेछ । सुशासन सुदृढिकरणमा नागरिक निगरानीलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । भ्रष्टाचार शुन्य सहनशिलतालाई संस्थागतरूपमा विकास गर्न पारदर्शिता, जवाफदेहिता, सहभागितामुलक जिम्मेवारीपनको विकासमा जोड दिइनेछ ।

अन्तमा यस नगरको विकासमा साझेदारी र सहयोग गर्ने नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेश सरकार,विकास साझेदार संस्थाहरु, नागरिक समाज, राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र, गैर सरकारी संस्था, पत्रकार तथा आमसञ्चार क्षेत्र, नेपाल नगरपालिका संघ र अन्य संघ संस्था लगायत सम्पूर्ण कर्मचारी तथा नगरवासी दाजुभाई, दिदी बहिनीहरुमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउने सबै जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, विज्ञ, राजनीतिक दल, संघसंस्था सबैमा हृदयदेखि धन्यवाद व्यक्त गर्दै कोभिड १९ को महामारीबाट सुरक्षित रहदै यस नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा सबै पक्षको साथ र सहयोग प्राप्त हुनेमा विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद